

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare: DUMINECA

BIBL. UNIV. CLUJ-ȘIEU
Nr. 477 - 1945

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane
" " " " pe 1/2 an . 5 " "
" " România și străinătate pe an . 14 franci
" " " " " " pe 1/2 an 7 " "

Prețul inserțiilor:

Pentru publicații oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 8 oră, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cuvinte, 8 cor., de aici în sus 10 cor.

Correspondențele se adresează redacției
„FOAIA DIECESANĂ“;
care bănuie de prenumerație și inserții la
ADMINISTRAȚIA
Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

La anu nou!

Schimbarea anului o putem privi ca o stațiune în viața omenească, căci cu aceasta ocaziune omul se simțese vrând nevrând îndemnat a reprivi asupra trecutului, stând oarecumva localui și dându-și samă atât despre lucrările și nisuițele sale, cât și despre rezultatele acestora; îi trece încă odată pe dinaintea ochilor toate întâmplările bune sau rele, plăcute sau neplăcute, ce le-a experimentat în decursul anului trecut. Și conforme rezultatului reprivirii vor fi și simțemintele omului, cu cari caută în viitoriu, respective cu cari intră în anul cel nou. Dacă acel rezultat va fi mulțemitoriu omul va pași voios și cu inimă senină înainte, eară dacă va fi nemulțemitoriu sau poate chiar dureros va pași înainte cu mahnire și îngrijire și cu o raze de speranță, că doară întristarea se va alina, rēul se va delătura și va rēsări earăși soarele bucuriei și al indestulării.

Acestea stau atât pentru singuraticul individ, cât și pentru diferitele cercuri și organisme ale societății omenesti.

Stând acuma în pragul anului nou se aruncăm o reprivire fugitivă asupra anului încheiat, și se ne dăm samă despre simțemintele, de care suntem cuprinși din punctul de vedere al santei noastre biserici, și a așezemintelor ei sante dzeesci și omenesci.

Reprivirea aceasta ne umple de durere și întristare, căci nu am văzut și nu am experiat altceva decât numai curente ostile.

Aceste curente ostile au reportat învingere față de biserică prin articularea a trei din cele cinci proiecte de reforme bisericesci. Li-a succes se desvaliditeze pentru forul estern învătături de credință și instituțiuni bisericesci seculare. S'au desconsiderat dispusețiuni înarticulate referitoare la organizarea bisericii noastre și astfel nu s'a putut la

timpul se întruni congresul național bisericesc. Aici se poate apoi aminti și dispusețiuni pentru conscrierea dotațiunei preotești, căci acesta este primul pas pentru de a aduce clerul în pendință dela birganele administrative civile, contra chiamării sale divine, prin ce se sguode temelia erarhică, căci clerul va deveni din servitoriu al lui Dzeu, servitoriu al oamenilor, și vom ajunge acolo, că norma activității lui va fi mai mult voia și plăcerea oamenilor, decât voia și plăcerea lui Dzeu.

Încheiem deci anul cu sufletul plin de mahnire și superare, cu inima strēnsă de durere, eară în anul acesta nou plecăm întristați și îngrijiți, dară și cu speranța în bunătatea și sprijinul lui Dzeu.

Speranța noastră în bunătatea și sprijinul dzeesc se întărească puterile noastre trupesci și spirituale, ca se putem lupta cu isbândă pe lângă sânta noastră biserică strămoșască, încungiurată acuma de atâtea valuri inimice, ca așa se ne putem elupta mântuirea noastră sufletească, la carea pândesce acuma mai mult ca altă dată spiritul întunerecului, căruia îi place a se bate pe piept strigând în lumea largă că este — lumina.

Dă, sânta noastră biserică este impresurată de inimici, cari durere, se află și în sinul ei, dară cu toate acestea noi nu avem frică, că ea va fi sdrobotită, căci tare este fundamentul ei, viforurile lumii nu o vor clătina, din contră porțile iadului se vor sfărîma de dânșă. Sânta noastră biserică este veclnică, viața noastră, a fiilor ei, e însă mărghinită, și la vederea atacurilor, ce se îndreaptă asupra bisericii este cu neputință, ca se ne ne cuprindă îngrijirea, că se vor afla mulți între noi, cari vor fi seduși și astfel se vor înstrēina dela sinul bisericii și vor cădea pradă uneltirilor strēine.

Pentru de a evita dară cât mai mult perderile, ce pot urma atacurilor redicate asupra bisericii; pentru de a restringe cât mai mult numărul celor

slabi și ușor de sedus; pentru de a întări cât mai mult puterea de rezistență a credincioșilor bisericești noastre; pentru de a înfrânge cât mai sigur și hotărât undele, ce ne amenință cu cutropire: să nu crutăm nici timp, nici osteneală, să nu căutăm la greutate și necasuri, fie-carele să-și împlinescă cu scumpătate și sântenie datorințele ca creștin și fiu adevărat al bisericești noastre strămoșești, și obligă-mintele ce le impune eventualul post ce îl ocupă în organismul bisericesc, și să respectăm cu sântenie învățăturile de credință și instituțiunile bisericești noastre.

La ținta politicești lumestești duc multe căi; aci pot avea loc divergențele de păreri, și fiecare poate să aibă planul său, pe carele îl consideră de cel mai bun și după carele cugetă, că ajunge mai sigur și mai ușor la ținta dorită. Ținta luptești și a năsuințelor noastre, pe carea astăzi o avem înaintea ochilor nu este de natură politică-lumească, ci este, ca să scapăm biserica noastră de dejosire, de batjocura spiritului lumești; să conservăm credința adevărată strămoșească; să conservăm și nutrim instituțiunile noastre seculare, cari toate în grele timpuri ne-au dat adăpost și ne-au scăpat de cursele acelora, cari au voit să ne pearză chiar așa precum și astăzi să fac încercări. Aci nu avem lipsă de diferite căi și mijloace, de diferite planuri individuale și divergente, căci acestea nici nu au loc aici. Unicul mijloc și unica cale, carea ne va duce la ținta noastră este probată prin lungul șir al veacurilor, este sigură și nemincinoasă.

Avem adevărat să înbrătoșăm cu căldură credința noastră, biserica noastră.

Cu cât uneltirile vor fi mai aprige și mai înțetitoare, cu atâta mai mult să sporească căldura noastră și alipirea noastră de biserica și de instituțiunile santești ale ei.

Să ne adunăm în prejurul bisericești cu iubire și cu dragoste, să ne îmbărbătăm unul pe altul, pentru ca cu pietate fiească să ne supunem învățăturilor ei și disciplinei ei. Nimica nu este de lăpădat, nimica nu este de desconsiderat și de abandonat din învățăturile și disciplina ei seculară.

Aceasta este calea unică, carea ne duce la ținta noastră. Pe aceasta cale a umblat și strămoșii nostri, și acesteia avem să-i, mulțămim că nu ne-am prăpădit în valurile cele viforoase ale trecutului. Pe aceasta cale să pășim și noi înainte, cu speranța în Dzeu, și atunci vom fi scutiți de pericolul, ce ne amenință din norii întunecoși ai viitorului; vom fi feriți de seducerile lumenești cele false, carea în mândria sa păcătoasă își bate joc de lumina cea blândă a credinței, carea să revarsă cu căldură în inimile noastre; atunci nu vom fi atinși de cosmopolitismul acela, care să nisuesce a ne desbrăca de individualitatea noastră.

Și acuma termin cu psalmistul: *Doamne, caută din ceriu și vezi, și cercetează viaa aceasta și o îndeplinește pe ea, pe carea a sădit-o dreapta Ta!*

Topografia satului Măidan*)

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

Partea I.

Descrierea satului Măidan și locuitorilor lui

După ce am satisfăcut din îndemnul nostru apelului Prea Stimatului nostru literat, Domnul Dr. Atanasie M. Marienescu, făcut în „Familia“ din 1892, referitoriu la supranumele de familie la Români din comuna noastră Măidan, am fost îndemnați de acest Prea Stimat Domn a face și o descriere a statului nostru, în carea să înșirăm toate numirile locale din otarul nostru, precum: numele vălilor, apelor, ogașelor, dealurilor etc. așa și a datelor și legendelor istorice, ce să mai susțin în comună, ca așa din acestea, să se poată dovedi vechimea și originea satului nostru și a numirilor acestora.

La aceasta descriere, ne vom folosi numai de date culese din gura poporului, referitoare la singuratecile numiri locale și legende ori tradițiuni populare, păstrate în gura poporului până în timpul prezente.

Ear prin aceasta scriere, sperăm că vom fi imitați de toți colegii nostri, că așa toți din toate părțile să adunăm date istorice din gura poporului nostru, cari sunt cele mai mari dovești ale esistenței noastre, pre acest pământ, ce-l locuim. Și fiind-că numele locale de pre teritorii românești nu sunt culese, să le adunăm și să dăm ocaziune literaților noștri și în deosebi Dlui Dr. Al. Marienescu, ca să cerceteze vechitatea numirilor locale, căci noi credem, cumcă în ele să reoglindează așa limba și istoria noastră, precum și a popoarelor mai anterioare, premergătoare colonisării noastre.

A) Satul Măidan și teritoriul

Satul nostru să numesce Măidan.

Măidanul e o comună mică (sat) cu un teritoriu (țenut, otar) de 4.120 jugere (lanțe) catastrale, cu 336 numere de case și 1.260 de locuitori, toți Români de religiunea gr. ort.

Măidanul e situat între dealuri, pre ambele maluri ale vălii Ilișava, (sau Lișava, cum o numesc străinii) carea isvorește de cătră răsărit. Izvorul ei este la crucea Ilișavei mici; o vină izvorește din dealul numit „Sercinciob“ și alta din „Dobreia;“ și împreunându-se, curge spre apus prin mijlocul satului, carele mai sus are trei, eară la mijloc patru rënduri de case, cu trei drumuri (strade) principale.

Ilișava în timpuri ploioase, mai vârtos primăvara, esundează de multe ori în holdele cele mai mănoase din hotarale: Măidan, Rachitova și Greovaț (în vechime „Greoni“ ce a fost unicul opid în ținutul nostru) și făcând

*) La dorința autorilor să reproducă în Nr. prezente, ca Nrul prim al anului 1895, aceea ce s'a publicat în Nrul trecut.

stricăciuni mari, mai cu samă în „Zbég,” (o luncă în otarul Greovațului) unde se îmbină (sau varsă) cu râul Caraș.

În astfel de timpuri ploioase, comunicațiunea pre drumuri, preste văli și ogașe, e cu totul întreruptă, căci apa crește repede aducând petrii (bortoane) și lemne, rupe pânțile și umple vadurile sau le surpă și în acelea se fac rîpe. Însă îndată ce înceată ploile și și neaua dela munți s'a topit și s'a scurs, valea scade.

Ilișava nu poate eși din albia sa prin sat, pentru-că oamenii au plântat pre la maluri: sălci, răchiți, pliuți (populus pyramidalis), nuci, băgrini (cârtaci sau acății) etc.

B) Satul Măidan și locuitorii

Satul Măidan e aproape de doi kilometri de lung și la apus se începe cu Nrul casei 291 lângă „Ogașul Gergonilor,” și spre răsărit se termină cu Nr. c. 60, lângă „Ogașul Miului,” în strada principia, în carea la partea dreaptă (pe malul stîng al Ilișavei) se află 98 locuri de case și fie-care e câte de 20 metri de lat; ear dacă mai computăm și locurile de case goale și ogașele, lungimea satului este chiar de doi kilometrii.

Fie-care loc de casă (plat) e de 400 orgii pătrate și plațurile sunt îngrădite cu garduri de nuele, împletite printre pari, bătuți tot de o urmă unul de altul în pământ, sau sunt îngrădite cu gard de zid.

Înălțimea gardurilor acestora e dela 1 m. până la 1.50 metri cu propte, ca să nu le trântescă vîntul și cu streșină acoperită cu paie sau spini, ca să nu putrezească.

În grădinile caselor sunt plântați pomi, și mai cu samă pruni, și numai puțini cultivează în grădina casei și legumele de grădină.

Locuitorii cum am zis la început, toți sunt Români de religiunea gr. ort. Sunt evlavioși și țin tare și neclătiți la datinile și obiceiurile strămoșești, și sunt isteți și foarte curagioși; sunt bine dezvoltati, cu o statură comună de 1.70 m. până la 1.90 m. ba unii sunt și preste 2 m. înalți, cu pept și membre foarte dezvoltate, o statură, ce nu se vede în alte sate învecinate.

Statura femeilor variază între 1.60 m. până la 1.80 metrii dar și între femei sunt multe de statură mai înaltă și bine dezvoltată.

Coloarea feței esle rumenă brunetă, sau cum zicem noi, oacheșă și apoi bēlă adecă: blondă, cu ochi negricaprii și vênēți, pēr negru căstăniu ori blond.

La Măidăneni, caracteristic este traiul comun. Ură sau invidie, nu există în Măidan. Cei de o etate se titulează cu „frate” sau „soră”, „vere”, sau „văruiică”, „chizule” (tizule) sau „chiză” și „matcuță.” Cei mai tineri pre cei mai bătrâni i titulează cu „uică” (unchiule) sau „mamă” „ceică” (mătușă) și „uina,” fie înrudiți sau neînruđiți; ear cei bătrâni pre cei tineri, cu „draga” „nepoate” „copile”. Cei cu câte puțini ani mai tineri, zic celor mai bătrâni „nenea” și „bacea” ear femeilor „doda.”

Dacă între bărbați obvine vre-o ceartă pentru dreptul de proprietate sau pentru vre-o daună, femeile și familiile respectivilor știu de aceea, ele prin desbateri din

partea femeilor de ambele părți, caută a se împēca, ceea ce mai totdeauna se întēplă prin cedare, sau restituirea daunei în natură.

Nēcazul din trecut îndată se uită, și reîncepe dragostea frățească de mai nainte.

Dacă femeile se ceartă, mai vērtoș pentru prunci, mânia întră sine nu durează decăt un moment, și nici când nu se vatămă în onoare unele pre altele, ca în alte locuri; ear de certele femeilor, bărbații nu știu nimic.

Vecinii între sine se ajută împrumutat, ca frații. Vecina ce nu e la lucru în câmp, ci acasă, caută de vitele vecinei, carea e ocupată la câmp, îi fierbe și face bucate pentru cină, îi hrănește porcii veniți dela hîtă, îi mulge vacile etc. Un lucru destul de caracteristic, cu încredere reciprocă, fie-carea lucră, ca în averea sa proprie.

„A să strica” vecin pre vecin, se consideră de mare păcat.

Un străin, ar cerca înzădar, de a pune mărturie pre un Măidănean contra altui Măidănean, căci: „el n'a vērtoș nimic, nu știe nimic.” Și din contră, dacă vr'un străin ar atăca pre vr'un Măidănean în prezența consătenilor săi, acela poate fi sigur, că numai el va fi, cel ce va perde!

Măidănenii își țin de păcat, a nu se ajuta la rēu unii pe alții!

Când moare cineva în sat, se întrec ai da ajutoriul recerut; ear rudeniile și mai vērtoș vecinii, își consideră de păcat, a merge la lucru în câmp, sau a lucra și acasă, când este un mort la vecini, sau la un înrudit. Pentru facerea sieriului, a crucii sau a groapei mortului, s'ar considera de cel mai mare păcat, dacă cineva ar lua plată pre acele lucruri.

Sēraci, cari ar fi avisați la ajutoriul altora, n'au fost și nu sunt în Măidan. Ear dacă se întēplă, că vecina „n'are dela moară” sau „nu și-au putut cumpēra” sare, luminare, unsoare etc. pentru aceea nu duce nici cāt rēu, nici nu se culcă flămândă, căci altă vecină îi dă împrumut o strachină de fânină, o lingură de sare, o crișcă de clisă etc.

Când se ia din stână, se culeg pomii etc. toți vecinii își au partea lor, căci vecina le dă „de pomană” și „în sănătatea oilor” „în știrea lui Dzeu” etc. Când se „frige” (fierbe) răchie, merg unii la alții nechiemați și beau ca din al lor propriu, ear femeile își duc unele altora câte o ploscă de rachie, ca să nu știe bărbații, și ele nu beau nici când, ca să le știe bărbații.

Cu un cuvēt, la noi se susține datina: „a lucra când afii pe cine-va lucrând, și a mânca când il afii măn-când.”

Din aceste se vede, că traiul comun înțelegerea și ascultarea reciprocă, păstrată la noi în Măidan dela strămoșii nostri, sunt special caracteristice.

Femeia se numește: „Stîlpul casei.”

Și bărbații și femeile, bătrâni și tineri și toți la olaltă, își zic unii altora „tu”.

Sē salută unii pe alții cu: „bună dimineța,” „bună ziua” după ameazi cu „bună vremea” „bună seara” „sănătate bună” „sē dee Dzeu bine” etc.

Cei bătrâni sunt stimați, ear un escendent, sau nemorală, este în general de toți desprețuită.

De presinte în Măidan sunt:

de genul bărbătesc 591

de genul femeesc 576

la olaltă 1167 suflete.

Fiind-că pământul din otarul Măidanului, partea cea mai mare e cu păduri și loc de pășunat, delos, și preste 300 jugere steril, locuitorii afară de lucrarea pământului, economia vitelor (la cari le ajută foarte mult femeile), și de plântarea de moșii cu pruni, foarte mulți locuitori se ocupă și cu industria, anume: ca ocnari la ocnele de cărbuni din Anina, ca stânginari și ziuași la societatea de drumuri de fer și la calea ferată, carea trece prin Izlazul și alodiul dominial al comunei noastre, ear partea cea mai mare ca cioplitori de peatră la petrăria de granit în Măidan și de marmor în „Brădet“, cari prin truda lor aduc mulți bani în comună.

Măidănenii dintre profesioni îmbrătoșează fauritul și lăcătăritul, cojocăritul și preste 200 sunt cioplitori de peatră (Steinmetzer și Ritzeri).

Afară de acestea în Măidan (din fiii Măidanului) sunt: păpucari, rotari, butari, argăsitori, măsari, zidari, cioplitori de lemn, croitori, neguțitori etc.

În anul acesta un elev din Măidan a gătat cu pictura, și așa de presinte avem și un pictor. Ear arta muzicii cu fluera, șurla, flueroniul, bucinul, cărăbile și cimponiul, clănetul, flauta și alauta e așa de lătită, încât mai toți locuitorii știu cânta în câte un instrument de acestea.

Dacă „talpa poporului“ adevă țeranul e muncitoriu și agonisitoriu și are cunoștința de sine, el e inima națională, și el pentru bunăstarea generală va cresce industrieși și învățați, care vor fi sufletul poporului. Măidanul are „inima“ și „sufletul poporului“ eșit din fii săi!

Ba cu tot dreptul afirmăm, că în întreg comitatul Căraș-Severin, Măidanul se poate număra întră comunele cele mai înaintate în cultură; căci a dat, dă și va da națiunii oameni învățați; și e plăcut a auzi câte pre un țeran român zicând: „Un Costa Liuba Radivoia, om numai cu 8 lanțe de pământ, și are un fiu păpucariu, o fată preoteasă, un fiu ferariu cu atelier în București, unul învățatoriu și altul pictor“ sau „Un Ghiță Miclea Trifu: un fiu protopop și un nepot jurist absolut, — ear eu numai un copil am, și se nu fiu în stare a'l ținea la școală?“

Dar și mai frumos, când un biet ocnariu, de multe ori chiar fără pământ, emulează, muncind „în fundul pământului“ spre a'și ținea fiul său să studieze, „ca se nu ajungă și acesta a munci în greu ca el“.

Cu puține escepțiuni, mai toți Măidănenii știu ceti și scrie, chiar și cei mai bătrâni din sat.

Până pre timpul împărătesei Maria Teresia, în Măidan erau preoții ca învățatori, la acărora școală veniau tineri și din satele vecine, ba chiar și din îndepărtări de unde pregătiți în scriere, cetire și cântare, mergeau la Carlovăț ori la Vêrșet în teologie.

Sub împăratul Iosif al II-a la 1782, precum am găsit în protocoalele școlii, Măidanul a avut învățatoriu pre Gruia Liuba și școală publică cu salariu și emoluminte staverite pentru învățatoriu, și solvite de erariu (cămară). Edificiul școlii atunci a fost unde astăzi e biserica, ear biserica unde e casă notarială, ear casa notarială în locul de casă Nr. c. 116 de astăzi.

Scoala de astăzi, de lângă s. biserică, este edificată din an. 1825 și adoptată în anul 1885; e din material tare, în stare foarte bună și e cercetată regulat de toți pruncii apți de școală, cari nici când nu sunt mai puțini de 100 de ambe sexele.

Precum școala, așa și elevii din ea, sunt provezuți cu obiectele și recuisitele prescise pentru învățământ.

Salariul învățătoresc, împreunat cu postul învățătoresc e de 350 fl.; apoi se dau 60 fl. pentru procurarea lemnului pre sama școlii și a învățatorului, 15 fl. pentru scripturistice, 20 fl. spese de călătorie pentru învățatoriu, 20 fl. pentru înmormântări, cortel liber cu două chilii, stal, podrum etc. și 2½ jugere de pământ.

Spesele cultului, la cererea locuitorilor, se acoper din darea adrepartată pre credincioși în părți egale, după numărul de casă, și spesele se solvesc regulat.

De presinte funcționează ca învățatoriu subscrisul. Din anul 1868 până în 1882 ca adiunct al tatălui meu Dănilă Liuba Marcu, ear de atunci până azi ca definitiv; provăzut cu testimoniu dela pedagogia conf. din Arad, testimoniu de calificățiune dela Ven. consistoriu din Caransebeș și diplomă din limba magiară dela pedagogia de stat din Arad.

În Măidan din anul 1782 până azi au funcționat ca învățatori: Gruia Liuba, Păun Liuba, Pavel Popoviciu¹⁾, carele pre la anul 1805/6 s'au dus la Mărcina ca inv.; Pavel Popoviciu²⁾ dus în 1809 la Agadicu, Gruia Olariu³⁾ dela 1809—1810*), Ioachim L. Popoviciu⁴⁾ ca diacon și învățatoriu până la anul 1816, George Liuba⁵⁾ până la anul 1823. Pavel Liuba până la anul 1834. Vicențiu Popoviciu până la anul 1847 când s'au dus la Agadicu ca învățatoriu, Daniel Liuba⁶⁾ până la 1868 respective până în 1882 și de atunci până azi subscrisul Sofronie Liuba.

Măidanul are o biserică micuță. În socola s. biserici din 1787 am aflat că în 1786, Maiestatea Sa împăratul Iosif al II-lea a donat 250 fl. pentru edificarea de nou a turnului tresnit în 1785 și s'au spesat pentru reedificarea turnului 339 fl. solviți lui Petru Corb din Oravița. Luând în considerare, că episcopul concerninte la edificarea unei biserici dăruște bisericii antimisul și că antimisul bisericii noastre e din anul 1733 în limba grecească, în carele se poate ceti: Meletie episcopul Rîmnicului etc. atunci biserica a trebuit să se zidească înainte de anul 1733.

¹⁾ Pavel Popoviciu acesta, este strămoșul protopresbiterului actual din Oravița, Al. Popoviciu,

²⁾ Celalalt Pavel Popoviciu este strămoșul lui Constantin Popoviciu învățatoriu actual din Jdiora.

³⁾ Gruia Olariu este strămoșul lui Iuliu Olariu Dr. în teologie și director la instit. de teologie din Caransebeș.

⁴⁾ Simion Popoviciu au fost 2 ani 1811 și 1812 și învățatoriu.

⁵⁾ Ioachim Popoviciu este moșul meu de pre mamă.

⁶⁾ George Liuba este tatăl lui Dionisiu Liuba actualul preot din Măidan.

⁶⁾ Daniel Liuba e tatăl meu.

Turnul bisericii e făcut de nou în 1871 și e acoperit cu aramă. Biserica are astăzi un capital de peste 2000 fl. Ornamentele s. bisericii precum: steaguri, candelă, policandre, feloane, cărți etc. etc. sunt donate de credincioși singuratici, sau în asociațiune mai mulți la oaltă. Tot asemenea se fac și crucile, fântânile și punțile din otarul nostru.

În Măidan, de pre la anul 1760 până azi, ca preoți au funcționat din familia Lungu; se înțelege însă, că sub nume sârbite, și anume: Petru Ianoșov și Ianoșoviciu în parohia I-a, ear în a II-a Pavel Dragomir și Dragomiroviciu. Tradițiunea ni spune, că și părinții, și moșii acestora au fost preoți, ceea ce și sufixa „viciu“ adevăresce. Morind Petru Ianoșoviciu, i-au urmat în parohie fiul său Damaschin, carele a fost sântit prin Eppul Șacabent la anul 1790¹⁾ dându-i-se numele de familie Popoviciu; ear lui Pavel Dragomiroviciu fiul său Dimitrie, asemenea cu numele schimbat în Popoviciu. (Pavel Dragomiroviciu, a mai avut un fiu, cu numele Simion Popoviciu preot în Măidan, carele a slujit numai odată ca preot în biserică, unde căzând a vîrsat st. daruri; pentru care întemplantare, de întristare s'a bolnăvit și zăcînd un an în pat, a murit.) După moartea lui Dimitrie Popoviciu, în parohie au urmat Ioachim, fiul lui Damaschin Popoviciu, ear în parohia lui Damaschin pre la anul 1823 s'a ocupat parohia aceluia prin fostul învățătoriu de atunci George Liuba, carele a trăit până la anul 1856.

La anul 1830 murind Ioachim Popoviciu, i-a urmat fratele său Gerge Popoviciu, carele a preoțit până la anul 1840, când i-a urmat fiul său Adam, tatăl actualului preot George Popoviciu.

După moartea lui George Liuba la 1856 în parohia a urmat fiul său Dionisie Liuba actualul preot primariu, lângă care este așezat ca capelan nepotul său de fată, subscrisul Aureliu Iana asemenea născut în Măidan.

Dacă căutăm genealogia acestor familii de preoți din Măidan, ne convingem că stau în legătură de sânge și cuscrie, cu multe familii preoțești din jur. De unde deducem, că Măidanul încă din timpurile cele mai vechi, a fost un foculariu al dezvoltării naționale. Și începînd dela anul 1765, am aflat, că din Măidan foarte multe familii au emigrat, mutându-se la câmpie și cu deosebire în granița militară la popor numită și miliție.

Așa din familia „Ambruș“: mai mulți înși s'au așezat în Cacova, Grebenaț, Ritișor și Voivodinț ear la unii aflăm scris numai: „dus în miliție;“ din familia „Amajan“: în Deliblata; din familia „Gerga“: în Căitaz, Oravița și în Câmpie (pusta); din familia „Cipu“: în Satul nou și Varadia; din familia „Cimponeriu“: în Tîrnova, Ticvaniu-mare, Cacova, Gladna-română, Gerliște (unde unii se numește Lăpa, dela moșul lor Lăpa Cimponeriu) și miliție; din familia „Ivan“ în miliție; din

¹⁾ Damaschin Popoviciu a fost și învățătoriu. L'am aflat subscris într'un protocol de circulare „Damaskin Popovits Schuhllehrer. in Majdan.“ Circulariul e din 1785, ear el a fost preoțit la 1790.

familia „Curia“ în miliție; din familia „Miclea“ în Grebenaț, Căitaz, Rachitova, Mîrcina, Vraniu, Iertof, Uzdin, Deliblata, Sefcheriu, Orlova, și miliție; din familia „Bura“ în Grebenaț; din familia „Juica“ în Greovaț; și din familia „Popoviciu“ în Agadicu, Ferendia, Vermeș, Mîrcina, Rachitova, Comoriște, Ciudanovița etc. (ca preoți).

Iana-Liuba

Nr. 6006/1894.

Publicațiune

Comitetul administrativ al comitatului Caraș-Severin a emanat cu intimatul său din 30 Noemvrie 1894 Nr. 3577 K. b. în cauza ocupațiunilor din izlazele comunale următoare ordinațiune:

„Fișcalul comitatens a făcut în cestiunea ocupațiunilor din izlazele comunale acea esperință, că deslegarea pacinică o împedecă în multe locuri acea împrejurare, că în urmarea ordinațiunei Ministeriului de interne de sub Nr. 216/1894 împărtășită domnilor protopretori pentru despărțirea comuniunilor de casă de sub Nr. 1933/1894 al comitetului administrativ și luate în privința înscrierii în actul de împărțire a imobilelor, ce le posedă comuniunile de casă ca ocupaținni sau sub alt titlu, ocupațiunile din izlazele comunale, ce sunt proprietatea comunelor, se înscriu după natura lor în actul de împărțire al comuniunilor și că aceste ocupațiuni pre basa posesiunii faptice se și predau singularelor familii. Din procedura aceasta interesații neorientați în referințele juridice trag acea consecință, că fiind odată recunoscut prin autorități dreptul lor asupra acestor parcele de pământ posesiunile lor formează proprietate legală; de aceea ei nu sunt aplicați a recunoaște dreptul de proprietate al comunelor sub nici o împrejurare și în această suposiție a lor insistă fără pregetare. Urmarea însă va fi, că cauza regulării ocupațiunilor se va putea finalisa în asemenea casuri numai pe calea procesului cu însemnată pagubă atât pentru ocupanți cât și pentru comuni.

Pentru de a se putea înlătura asemenea stări anormale pe baza propunerii fișcalului comitatens se impune de strînsa datorință domnilor protopretori titulari pentru despărțirea comuniunilor, ca dînsii de câte ori vor observa cu ocaziunea compunerii actului de împărțire, că comuniunea de casă posedă și imobile pe baza de ocupațiuni, în asemenea casuri se lumineze pe interesați în modul cel mai priceput de ei, precum că înscrierea în actul de împărțire al teritoriilor sau parcelelor ocupate dau drept de proprietate indivizilor posesori ai acestor parcele numai în acel cas, dacă ei pot sprijini și documenta modul câștigării dreptului de proprietate față cu proprietariul faptic cu titlul câștigării pro-

văzut în lege adecă cu donațiune, cu contract de cumpărare și vânzare sau prin prescripțiune și mai departe precum că împărțirea parcelor ocupate nu împedecă de loc comunele ca proprietariu juridic al aceloră, ca dânsese să nu-și valideze dreptul lor de proprietate în calea procesului.

Logoj în 30 Noemvrie 1894.

Jakabffy m. p.
comite suprem ca președinte.

Ceea ce prin aceasta se aduce la cunoștință publică spre orientare.

Caransebeș în 8 Ianuarie 1895.

Burdia
primariu subst.

Sfaturi

Îngrijirea rațională a gunoiului de grajd. Am avut ocaziune să vedem adese-ori, cum gunoiu, altcum putred și unsuros, cum se zice, mult un an, doi, dacă e în stare să facă pământul roditoriu, așa, că cu deosebire în părțile muntoase ale țerei noastre, unde pământul din fire nu e prea roditoriu, de câte-ori se samănă, de atâtea-ori se și gunoiește. Ba auzi adesea pe țăranii noștri zicând: „Cuțeți, că nici n'am cărat gunoiu, așa nu vrea să se facă!” Că se întâmplă astfel, vina nu este nici decum a pământului, cu atât mai puțin a gunoiului, din contră, tot cel cu paguba poartă și vina, de oare-ce n'a purtat nici o grijă pentru gunoiul său. Și știut este, că la noi, o bucată oare-care de pământ, aduce rod mult mai puțin ca în alte țeri, unde toate se fac după un plan anumit, plan întemeiat pe știință și pe învățăturile culese din practica vieții de toate zilele a agricultorului. Francezul, Germanul și Englezul bună-oară, el știe, că agrul lui din ce părți este compus, știe ce fel de plante se potrivesc pentru el și, vrând să samene de altele, știe anume ce gunoiu să-i dea, — de vite cornute, de cal, de oi, compost ori gunoiu de minerale. La noi nu s'a ajuns nici măcar la atâta, ca gunoiu de grajd să nu-și piarză toată puterea, să nu-l ducă pe loc atunci, când foarte puține materii nutritoare mai are. Ce mirare dar', că locurile noastre nu aduc rod de ajuns și nu ne răsplătesc munca după cum ne-am așteptat noi înșine! — Și gunoiul cere oare care îngrijire dacă e vorba să fie gunoiu în toată puterea cuvântului. La noi se lucră tot cam cu gunoiul de grajd și noi încă numai despre acela vom vorbi.

La noi gunoiul după-ce se aruncă din grajd afară, ori se face grămadă, acolea în apropiere — ba uneori, cum s'aruncă așa și rămâne — ori se pune pe car și se cară afară la câmp în capătul vr'unui pământ, unde are să stea până-i vine vremea să-l folosim, după-ce adecă a putrezit. Dar tocmai aci e buba și e datorința agricultorului să poarte grijă, ca gunoiul său pe timpul putrezirii să nu-și piarză aproape toată puterea. Materile nutritoare ale gunoiului când la putrezire parte se topesc — sărurile — parte devin aburi — părțile nitrogenice. —

Aruncând gunoiul așa fără nici un capăt, cel puțin 80 părți din săruri se vor scurge prin pământ în jos, ear' părțile nitrogenice se ridică în aer, mare parte din ele, și ce ne mai rămâne e de puțină treabă. De sine se înțelege, că un astfel de gunoiu puțină ispravă va face pe locul unde-l punem în urmă, — spre dauna agricultorului.

Lângă acesta se mai adaugă un neajuns. Adesea gunoiul se pune în soriște, sub cuvânt, că se coace mai bine. Adevărul este, că pătura de-asupra în curând se usucă, își pierde puterea și, pulberizându-se înăuntru, putrezesc mai anevoie.

Un gunoiu hun, puternic și care se cunoaște apoi unde-l pui, vom avea atunci, când îl vom pune grămadă la un loc mai mult umbros și, pe cum îl scoatem din grajd și-l punem pe grămadă, numai decât aruncăm peste el o pătură de pământ ori de cenușă, în stare sbicită. Lucrul nu e greu de loc, câștigul însă foarte mare, căci pământul și cenușă împiedecă aburirea părților gazoase și tot-odata nu lasă nici ca sărurile să se scurgă în pământ.

Facă agricultorul român așa și nu va mai avea temeiuri de a se plânge, că gunoiul său e slab și fără nici o putere. Și e și timpul ca în lucrarea pământului, în toate ramurile ei, să-i facem partea cuviincioasă și minței. Și e trist, că pe când în toate direcțiile vedem înaintare, agricultorul român e aproape tot unde au fost moșii și strămoșii.

Gunoiul cărat trebuie numai decât împrăștiat. Unii țin gunoiul cărat pe loc în dric de eamnă, tot în mușinoaie, până primăvara și foarte rău fac. El trebuiește împrăștiat numai decât, car de car, după cum înaintăm cu dusul și eată de ce:

1. Pământul sub gunoiul împrăștiat devine mai sfărmițos, chiar și cel din fire cleios, ceea ce face, că primăvara se poate lucra mai ușor și mai bine;
2. Sămănătura va fi întocmai, dar' nu toată pfcuri aci mare, aci mică;
3. Mustul gunoiului va intra cu apa din neauă în pământ și nu vom avea daună, dacă la arat o parte din gunoiu rămâne afară, — nu căci din cel împrăștiat peste eamnă a spălat apa și dat pământului, ce a fost mai bun.

Cât de cald să fie în grajd. Temperatura cea mai potrivită pentru grajd este după cercetările cele mai noauă, 19—18° C. (5° C. = 4° R.); atunci le merge vitelor mai bine și mănăncă mai puțin. Din contră, dacă, viilor le este frig, apoi mănăncă mult fără ca să se cunoască.

Lucrarea pământului cleios. Sunt unele locuri arătoare de așa natură, că pătinesc și de ploaie și de secetă. Anume, când le arăm pe timp ploios, breazda se ține una curea din capăt în capăt. Când earăș e secetă se întăresc de n'ai ce le face și chiar dacă le arezi, și restorni niște bruci cătu-s mai mari, — vine-o ploaie și-ți face locul din nou un aluat,

Astfel de locuri se lucrează mai bine, eată cum: Mai întâi le dăm gunoiu din greul și, de ne ajutorează

puterile, facem scursori adânci, — de unde nu, arăm locul toamna cum se cade, lăsând bruşii cât numai se poate de mari. Tot odată ne uităm încotro se scurge apa și tot la 5 pași tragem câte o brazdă, cât numai se poate de adâncă. Pe brazdele aceștea apa se scurge și gerul, vântul și neaua, peste earnă ni-l face cum e cenușa, așa că de 10 ori se-l fi arat altcum și la alt timp, și n'am fi ajuns la așa sfârșit.

O înțeleaptă lucrare la pământurile costișe. La capătul din jos al pământurilor înclinate, e bine a se face o groapă adâncă, unde se se adune tot ce spală apa de pe loc, și știut este, că spală, ce e mai bun. De aci toamna, ear' putem să dăm locului înapoi, ce i-au tăpit văiușurile.

(Isvor de bunăstare)

Grigorie Sima.

Invitare de abonament

la

„Foaia diecesană“.

Mulțumind tuturor pentru binevoitoriul sucurs spiritual și material ce l-au dat pân'acuma pentru susținerea acestei foi, îi rugăm totdeauna, ca și pe viitoriu să sprijinească întreprinderea noastră, cu atât mai vârtos, pentrucă această foaie are o misiune mai înaltă culturală și anume: înaintarea intereselor noastre bisericesci, școlare și soțiale.

Deschidem deci un nou abonament pe semestrul I. al anului 1895. cu prețurile de pân'acuma și adecă:

Pentru Austro-Ungaria:

*pe un an întreg 5 fl. — cr. sau 10 coroane.
pe jumătate de an 2 fl. 50 cr, „ 5 „*

Pentru România și străinătate:

*pe un an întreg 14 franci.
pe jumătate de an 7 franci.*

Redacțiunea și Administrațiunea.

Varietăți

An nou fericit urăm tuturor cetitorilor noștri !!

Serviciu divin festiv. În ziua „Născerii Domnului“ a pontificat în biserica catedrală Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan *Nicolae Popea* asistat de Prea Cuvioșia Sa Părintele Arhimandrit *Filaret Musta*, P. O. D. Protopresbiter *A. Ghidiu*, presbiterii *Dr. I. Olariu*, *I. Stoian*, *G. Petrescu*, *G. Buru* și Protodiaconul *Dr. T. Badescu*. În decursul liturgiei Prea Sântia Sa a ținut cuvântarea pastorală publicată în Nrul trecut al foaiei noastre. Cântările

liturgice le-a executat cu multă precisiune corul elevilor institutelor noastre.

Zichy István către regele. „*Hazánk*“ publică o scrisoare deschisă a lui *Zichy István* adresată către regele, unde între altele zice, că am ajuns acele timpuri în cari pacea dintre naționalități și confesiuni a dispărut cu desevârșire. La toate acestea sunt însă de vină direcătorii țării, cari se ascund sub masca falsului liberalism, într'adevăr însă sunt cei mai mari dușmani ai adevăratei iubiri de patrie și ai veritabilului liberalism. În jurul nostru nu vedem de cât stări anormale; noi rugăm pe regele, ca să nu ne lasă să fim espuși unui internaționalism radical căci atunci ușor s'ar putea întâmpla, ca serbarea mileniului să se prefacă într'o serbare funebrală. Regele să caute a ne scoate din starea în care consilierii săi neapți ne-au adus.

Etatea actualilor domnitori europeni. Calendariul de Gotha publică o statistică asupra etății capetelor încoronate din Europa. Mai bătrân e astăzi *Papa Leo XIII*, care numără 84 ani; după dânsul urmează suveranul marelui ducat *Luxemburg*, care e de 77 ani, apoi regele *Danemarcei* și marele duce de *Saxa-Weimar*, ambii de 76 ani; regina *Victoria* a *Britaniei* și marele duce de *Mecklenburg-Strelitz* sunt de 75 ani. Cinci regenți asemenea principelui de *Lipp* sunt în etate de 70 ani; 10 regenți sunt în anul al 60-lea al etății, 7 în 50-lea și 8 în al 40-lea an. După acestea urmează înmediat împăratul *Germaniei* cu 35, regele *Portugaliei* cu 31 și principele de *Valdeck* cu 30 ani; ear țarul *Rusiei* și marele duce de *Hessa* numără 26 ani. Cei mai tineri regenți sunt: regele *Sârbiei* cu 18 ani, regina *Țerilor-de-jos* cu 14 și regele *Spaniei* cu 8 ani. — La următorii domnitori, socotindu-le anii de domnire avem următoarele date: Regina *Marei-Britanii* domnește de 57½ ani, împăratul-rege al *Austro-Ugariei* de 46 ani; mari duci de *Oldenburg*, de *Saxa-Weimar* și cel de *Saxa-Altenburg* domnesc de 41 ani; ear regele *României* poartă cosoana acesteia de 28 ani, alți 15 regenți dintre cei de mai sus domnesc de 25—26, ear 15 de 9—10 ani. În anul 1894 numai o singură schimbare de tron a fost: în *Rusia*. La acest loc putem arăta și etatea unor bărbați de stat englezi. La 29 Decembrie st. n. marele bărbat de stat *Gladstone* și-a sârbat a 85 a zi aniversală; el se află în depiină sănătate și ceteșce la zi câte 12 oare. Lordul *Palmerston* ca ministru president a murit în vârstă de 81 ani, principele *Wellington* a trăit 82 ani. Lordul *Russel* a murit în etate de 86 ani, *Sidmouth* de 87 ani. În actualul parlament englez sunt doi politicieni mai în vârstă de cât *Gladstone*: *Isac Holden* e de 87 ani și *Villiers* numără 93 ani.

Necrolog. Plini de adâncă durere și întristare, facem cunoscut tuturor neamurilor, amicilor și cunoscuților, că scumpul nostru soț, frate și unchiu *George Crăciunescu* protopresbiter gr. or. rom. al *Belințului* după un morb scurt dar greu, în etate de 57 ani, și în anul al 22 al protoieriei sale, înpărțșit cu s. taine, astăzi în ziua Nașterii Domnului la 5 oare dimineața a adormit în Domnul. Rămășițele neuitatului defunct se vor depune

spre odihnă eternă Marți în 27 Decembrie st. v. a. c. la 10 oare a. m. Fie-i țărâna ușoară și memoria eternă. — *Belint*, în 25 Decembrie 1894. — *Ecatarina Crăciunescu* ca soție. etc. etc.

Lumina este numele unui organ eclesiastico-didactic, social și literar, ce apare de două ori pe lună în Gyula sub redacțiunea D-lui *D. Voniga*. „Organul acesta — după zisa programului — este atât al tuturor preoților și învățătorilor români, precum și a tuturor acelorora, cari cu viu interes poartă în inimă destinele și interesele bisericii, școlii și societății românești; și prin urmare, merit a servi intereselor acestora pe terenul lor de activitate, înlesnindu-le împlinirea datorințelor, cărora conform misiunii grele și multilaterale ce o au, amăsurat chemării lor, în societate, — cu puteri încordate și devotament potențat trebuie să servească.“ Într'un ceas bun!

Revista Orăștiei organ social, economic și literar. Apare dela 1/13 Ianuarie în fie-care Sâmbătă sub redacțiunea D-lui Dr. *Silviu Moldovan*. Scopul revistei este de a apăra *interesele economice și culturale* ale poporului român, dezvoltând în popor gustul de citire și fiindu-l astfel în curent cu afacerile, ce-l privesc.

CONCURS

Conform ordinațiunii consistoriale ddo 14 Decembrie 1894 Nrul 3613 Sc., să scrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Folea**, protopresbiteratul Buziașului cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foia diecesană.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 96 fl. v. a.
2. 615 litre de grâu.
3. 615 litre de cucuruz.
4. 11 jugere de pământ arătoriu comasate într'un complex.
5. Cortel liber cu grădină intravilană.
6. Paușal pentru scripturistică 5 fl.
7. Paușal pentru conferințele învățătoresți 8 fl.
8. Dela înmormântări unde va participa 20 cr.
9. Cărătura pentru 4 metri de lemne.
10. Trăsură gratuită, când învățătorul călătorește în afaceri oficiale.

Pentru încălzirea salei de învățământ grijesce comuna bisericască.

Alesul învățătoriu va avea să îndeplinească și agențele scripturistice ale comitetului și sinodului parohial.

Recurenții au să-și trimită petițiile instruate cu documentele prescrise, adresate comitetului parohial, oficiului protopresbiteral al tractului Buziaș în Ghilad, posta ultimă Csákova, și să vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, dar nu în ziua alegerii.

Din ședința comitetului parohial ținută în Folea în 22 Decembrie 1894.

[1] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

CONCURS

Pre baza ordinațiunii consistoriale ddo 14 Iulie a. c. Nr. 1600 B. să scrie concurs pentru postul de capelan pre lângă neputinciosul paroh *Iosif Muntean* dela parohia de clasa a II-a din **Vraniu**, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foia diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte ($\frac{1}{3}$) din toate venitele parohiei susnumitului paroh și anume:

- 1) din sesiunea parohială constătătoare din 30 jugere,
- 2) din plațul parohial și grădina întregitoare,
- 3) din birul dela 180 case,
- 4) din stola usuată.

Recurenții calificați sunt avisați, ca recursele lor ajustate cu documentele prescrise, și adresate comitetului parohial, să le subștearnă protopresbiterului *Filip Adam* în Iam, având dênșii a se înfățișa în sânta biserică locală în vr'o Duminecă sau sârbătoare.

Vraniu, în 12 Noembrie 1894.

[79] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Filip Adam*, protopresbiter.

Tipografia și Librăria diecesană din Caransebeș.

Mare deposit

de hârtii de epistoale, netede, colorate, cu margine de aur, dela ajustarea cea mai simplă până la cea mai fină, și cu inscripțiunea:

„Totul pentru națiune“

10 coale și 10 coverte cu 25 cr. format mai mic 20 cr.

Blanchete de scris

pentru esamen 100 buc. cu 50 cr., hârtie de concept 500 coale cu 1 fl. 25 cr., hârtie albă de cancelărie 500 coale cu 2 fl. 50

Coverte oficeloase

în toate mărimile, albe și colorate, registre comerciale. Cărți bisericăști cu litere strabune. Ornate preotești și requisite bisericăști.

Portretele

Andrei Mureșianu, *V. Lucaciu*, *I. Rațiu*, *Mihail Eminescu* etc.

Tipografia noastră

execută bilete de vizită, anunțuri de logodnă și cununie, anunțuri funebrele etc.